

Familien – fra 2. Vatikankoncil til bispesynoden

*af professor Roberto de Mattei
Rom, 8. maj 2015*

Fortiden hjælper os til at forstå nutiden. Hvis vi vil forstå årsagerne til den aktuelle kulturelle og moralske krise, er vi nødt til i det mindste at gå et halvt århundrede tilbage til begyndelsen af 1960'erne.

I den første halvdel af det 20. århundrede havde Europa gennemlevet to frygtelige verdenskrige foruden rædslerne i de kommunistiske og nationalsocialistiske diktaturer. Familierne betalte for dette med deres blod, men familien som sådan vedblev med at være et stærkt socialt og moralsk bolværk.

Ægteskabet var det uopløselige bånd mellem mand og kvinde, som førte til stiftelsen af en stabil familie. Utroskab var en synd, som man i datidens samfund ikke så på med blide øjne, og som tilmed visse steder var omfattet af straffeloven. Det store flertal af kvinder var jomfruer, når de blev gift. De drømte om at stifte familie, og deres grundlæggende indstilling var i høj grad karakteriseret af beskedenhed og offervilje.

Hermed ikke sagt, at forholdene dengang i alle tilfælde var ideelle. Hvis de havde været det, ville forandringen ikke være indtruffet så hurtigt. Dobbeltmoral var et udbredt fænomen. Bag den officielle respekt for familien gemte der sig ofte tilstande, der reelt tenderede mod fri kærlighed. Det var kløften mellem den officielle moral og den faktiske adfærd, som beredte vejen for 1960'ernes kulturrevolution.

Den store forandring skete i 1968. 1968 var en kulturrevolution, som gik mere i dybden end nogen politisk omvæltning havde formået. Den fremstillede sig selv som en revolution inden for privatsfæren, som havde til formål at "befri" både den enkelte og masserne fra århundreders kulturelle og civilisatoriske åg.

1968'ernes paroler gav udtryk for et indædt had til familien, som blev anklaget for at holde liv i de værdier, som stillede sig hindrende i vejen for den kommunistiske samfundsrevolution. Man sagde, at arbejderne var revolutionære på fabrikken, men reaktionære i familien. Revolutionen måtte derfor overføres til familielivet. 1968 var året, hvor man forsøgte at bringe revolutionens tanker fra det socio-politiske område ind i privatsfæren, dvs. fra samfundet til mennesket selv.

I studenteroprørets dage udsendte Agnes Heller, den ungarske kommunist György Lukacs' mest berømte elev, en bog med den megetsigende titel "Dagliglivets sociologi," hvor hun slog fast, at det i 1968 "hverken var politiske systemer eller økonomiske strukturer, der ændrede sig, men derimod menneskers levevis. Herfra kom den seksuelle revolution og ændringerne på uddannelsesområdet." Familien og skolen, de to søjler, uddannelsen hviler på, blev de vigtigste ofre for 1968. I denne periode opnåede den østrigske psykoanalytiker Wilhelm Reichs værker stor udbredelse. Han fremstillede familien som den uden sammenligning mest undertrykkende institution og hævdede, at den enkeltes lykke hovedsageligt afhang af seksuel tilfredsstillelse.

Seksuel frigørelse var det våben, man brugte i bestræbelserne på at ødelægge familien. Det 19. århundrede havde bekæmpet fornuften i følelsernes navn. 1968-revolutionen bekæmpede fornuften i seksualdriftens navn. Det første skridt blev taget med indførelse af skilsmisse, det næste med at adskille ægteskab og reproduktion i folks bevidsthed. Seksuel frigørelse blev en del af feminismens program. Kvinder krævede deres rolle i samfundslivet og indtog proletarietets plads som revolutionær drivkraft.

I maj 1960 kom p-pillen Enovid på markedet i USA. Den blev sat i produktion af en læge, Gregory Pincus, med massiv økonomisk støtte fra Margaret Sanger og Katharine McCormack, de to mest fremtrædende fortalere for antikonception, abort og racehygiejne. Pillen blev det helt afgørende redskab i kampen for seksuel frigørelse.

Hvordan forholdt Kirken sig til 1968-revolutionen? Det kan vi finde svaret på ved at se på, hvad der skete under og efter det 2. Vatikankoncil, Kirkens 21. koncil, som fandt sted mellem 1962 og 1965.

Ifølge Kirkens lære er ægteskabet en institution, som forener mand og kvinde i en ubrydelig enhed, som er uopløselig, og som er indstiftet af Gud til udbredelse af menneskeslægten. Dets primære formål er at sikre videreførelsen af menneskeslægten, hvilket ikke udelukkende skal forstås biologisk, idet det tillige omfatter ansvaret og omsorgen for børnenes materielle og åndelige opvækst. De sekundære formål består i forældrenes gensidige hjælp i forbindelse med børnenes opdragelse og det, at ægteskabet fungerer

som et værn mod utøjlet seksuelt begær. Kyskhed inden for¹ og uden for ægteskabet blev betragtet som en kristen dyd. Seksuelle forhold uden for det sakramentale ægteskab er en alvorlig synd.

Op til 1960'erne fastholdt alle Kirkens moralteologer denne lære, og alle præster og skriftefædre henholdt sig til den, som den var udtrykt i rundskrivelserne *Arcanum* af Leo 13. og *Casti connubi* af Pius 11. samt i Pius 12.'s forkyndelse i adskillige taler til ægtefolk, læger og Den romerske Rota.

Men i 1950'erne og 1960'erne begyndte en udvikling, som førte til, at den traditionelle morallære blev undergravet. Initiativtagerne til denne forandring var teologer som den tyske jesuit Josef Fuchs (1912-2005), der var professor ved det Pavelige gregorianske Universitet, og først og fremmest den tyske redemptorist Bernhard Häring (1912-1998), professor ved Academia Alfonsiana i Rom. De anvendte teserne fra den såkaldte *nouvelle théologie* på moralteologien, teser, som kort forinden var blevet fordømt af Pius 12. i hans rundskrivelse *Humani generis*. Denne *nouvelle théologie*, som var en udløber af modernismen, gik ind for princippet om dogmeudvikling og udstrakte dette princip til også at gælde morallæren, idet man benægtede eksistensen af en absolut og uforanderlig naturlig morallov².

Omdrejningspunktet for ny-moralisterne var og er fortsat at erstatte begrebet "natur" med begrebet "person". I klassisk filosofi har mennesket sin egen natur, en menneskelig natur, der adskiller det fra dyr og engle, inden det bliver til en person, som er i besiddelse af rettigheder. At sige, at der eksisterer en sådan menneskelig natur, er derfor det samme som at sige, at der eksisterer en objektiv og uforanderlig naturens orden, som går forud for vores fødsel og rækker ud over os. Denne orden forudsætter, at der er en lov, den naturlige morallov, som ikke er uden for mennesket, men indgraveret i de enkelte menneskers sjæle.

Den personalistiske moralteknik, som ikke blot var påvirket af eksistentialismen, men også af Teilhard de Chardins evolutionsteorier, vendte denne traditionelle lære på hovedet. En moralkodeks rodfæstet i den naturlige morallov blev afløst af en evolutionær etik baseret på personens subjektive valg. At man således gik over til at basere moralen på personen i stedet for på den objektive naturgivne virkelighed, førte til, at man gav den menneskelige samvittighed en dominerende rolle. Hvis personen går forud for naturen, så er den baseret på sin egen bevidsthed om sig selv og på sin egen vilje. Så er moralens påbud ikke længere objektive og rationelle, men emotionelle, personlige og eksistentielle. Den enkeltes samvittighed bliver den højeste norm. Morallæren vedrørende ægteskabet var og er fortsat det område, hvor dette nye menneskesyn fortrinsvis udfolder sig.

Det 2. Vatikankoncil

Den 9. oktober 1958 døde Pius 12. Den 25. januar 1959, kun tre måneder efter at være blevet valgt som hans efterfølger erklærede Johannes 23. Det 2. Vatikankoncil for åbent. Det vakte en del forundring, men fundamentet for koncilet var allerede samvittighedsfuldt og omhyggeligt etableret i to forberedende perioder på henholdsvis et og to år.

I foråret 1960 blev *consilia* og *vota* indsamlet, det vil sige de 2.150 svar fra biskopper overalt i verden, som var blevet spurgt om, hvilke spørgsmål de mente skulle behandles på det kommende koncil. Dette materiale blev overdraget til ti af paven udpegede kommissioner, som skulle arbejde under ledelse af Det hellige Officium³ præfekt kardinal Ottaviani. I 1962 blev de første syv udkast til koncilets konstitutioner forelagt paven. Disse dokumenter, som ti komiteer havde udarbejdet i løbet af tre år, udgjorde et sammendrag af det ypperste af det 20. århundredes teologi. Det var tekster, som beskæftigede sig med de mest centrale problemstillinger i samtiden og gjorde det i et klart og overbevisende sprog. Johannes 23. læste dem opmærksomt og forsynede dem egenhændigt med sine kommentarer. Paven godkendte disse udkast, og den 13. juli, tre måneder før koncilets åbning, bestemte han, at de skulle sendes til alle koncilsfædre, så de kunne danne grundlaget for diskussionerne på de fælles møder.

¹ Jfr. Johannes Paul 2.'s rundskrivelse *Familiaris consortio*, hvor paven skriver om periodisk afholdenhed: "Efter kristen opfattelse er kyskhed på ingen måde en fortrængning eller nedvurdering af den menneskelige seksualitet, men betyder derimod åndelig kraft til at beskytte kærligheden mod egoismens og aggressivitetens farer og føre den til fuld udfoldelse"(33).

² Jfr. Den Katolske Kirkes Katekismus 1954ff

³ Det hellige Officium kaldes i dag Trosælærekongregationen

Et af de vigtigste udkast havde overskriften "Udkast til en dogmatisk konstitution om kyskhed, ægteskab, familie og jomfruelighed"⁴. Forfatterne gik korrekt ud fra, at det ikke var muligt at diskutere ægteskab uden samtidig at tale om kyskhed.

Udkastet bekræftede ikke alene princippet om ægteskabets enhed⁵ og uopløselighed⁶, men også princippet om en rangorden med hensyn til ægteskabets formål. Teksten fastslog, at "ægteskabets primære formål er at frembringe og opfostre børn, uanset at et ægteskab undertiden ikke bærer frugt" (afsnit 11). "De andre objektive formål med ægteskabet, som har sin rod i forholdet mellem ægtefællerne, men som er sekundære, er den gensidige hjælp og trøst, ægtefællerne yder hinanden i deres samliv, og som kaldes værnet mod utøjlet begær." Blandt de vildfarelser, som dokumentet fordømmer (afsnit 14), er "de teorier, som vender op og ned på den rette rangorden og således fremstiller biologiske og personlige værdier og den indbyrdes kærlighed mellem ægtefællerne som det primære formål."

I det andet kapitel, som behandler rettigheder, pligter og dyder i relation til det kristne ægteskab, skelnes der – i overensstemmelse med den traditionelle augustinske lære om de tre goder – *bonum prolis*, børnene som et gode, *bonum fidei*, troskabens gode og *bonum sacramenti*, sakramentets gode. Af *bonum prolis* udledes ægtefællernes ret og pligt til at sætte børn i verden, men kunstig befrugtning er ikke tilladt, hvilket også gælder antikonception, provokeret abort og alle andre måder at afslutte et svangerskab på.

Af sakramentets gode udledes ægteskabets uopløselighed. Som dokumentet understreger: "De, som på uærlig vis og ugyldigt er gift i modstrid med Kirkens love, anses med rette for at synde i fuld offentlighed, og Kirken har ret til offentligt at erklære dem for syndere og pålægge dem kirkeretlige straffe" (afsnit 19).

Borgerlig skilsmisse fordømmes (afsnit 20), fri kærlighed (afsnit 22), og det synspunkt "at et ægteskab kan blive erklæret for ugyldigt eller blive opløst alene på grund af manglende kærlighed" erklæres for misforstået.

Endelig, i 3. del, bliver den hellige jomfruelighed lovprist. Dokumentet erindrer om fordømmelsen af "dem, som vover at fastholde, at den ægteskabelige stand er at foretrække for den jomfruelige eller cølibatære stand" (afsnit 38). Kristne forældre opfordres til at fostre hellige kald gennem "bøn, et renfærdigt levned og ærefrygt for den præstelige og religiøse stand."

En kovending på koncilet

Johannes 23. var overbevist om, at koncilet, i betragtning af at det var et pastoralt koncil, ville være hurtigt overstået. Da koncilets sekretær Mgr. Pericle Felice forelagde pave Roncalli udkastdokumenterne til koncilet, udbrød paven glad: "Koncilet er på plads, vi kan afslutte det til jul." Men da man nåede frem til jul samme år, var alle de udkast, paven havde godkendt, blevet forkastet af forsamlingen. Det 2. Vatikankoncil kom til at vare – ikke tre måneder, men tre år.

Hvad skete der? En gruppe koncilsfædre fra Centraleuropa og Latinamerika, som havde de mest fremtrædende repræsentanter for *nouvelle théologie* tilknyttet som eksperter, havde besluttet at forkaste udkastdokumenterne, som man fandt var for traditionelle.

Det 2. Vatikankoncil indledtes officielt den 11. oktober 1962. Den 13. oktober fandt den første samling sted. Men ved mødets begyndelse tog begivenhederne en uventet drejning. Bispekonferencernes rolle, som man ikke havde taget højde for i de regler, der var fastsat for mødernes afvikling, fik officiel status. Men bispekonferencerne blev ikke så meget ledet af de biskopperne selv, men i stedet for af deres rådgivere – teologer, som i mange tilfælde var blevet fordømt af Pius 12., og som nu gjorde sig klar til at spille en afgørende rolle på koncilet.

De udkast, som Johannes 23. havde godkendt, var fortrinlige arbejdsrapporter. De kunne naturligvis være blevet forbedret, men de fortjente ikke at blive vendt på hovedet og skrevet om igen. Det var ikke desto mindre det, der skete. Udkastene blev forkastet og revideret både hvad angik den ånd, de var skrevet i, og deres længde. Udkastet om ægteskabet blev underkastet en sønderlemmende revision.

⁴ Schema constitutionis dogmaticae de Castitate, Matrimonio, Familia et Virginitate

⁵ Jfr. Matt 19,6: "Derfor er de ikke længere to, men ét kød."

⁶ Uopløselighed: At ægteskabets enhed ikke senere kan ophæves: "Hvad Gud altså har sammenføjjet, må et menneske ikke adskille" (Matt 19,6).

Det oprindelige udkast om ægteskabet og familien blev inkorporeret i en tekst, som til at begynde med hed udkast 17, senere udkast 13, før det fik overskriften *Gaudium et spes*.

Pater Bernhard Häring, som var blevet udnævnt til rådgiver for koncilet og dernæst sekretær for den kommission, der beskæftigede sig med forholdet til den moderne verden, var en af de ledende kræfter bag udformningen af dette dokument. P. Häring og de øvrige forfattere var hovedsageligt interesseret i spørgsmålet om befolkningskontrol.

I en bog, *The Time Has Come*, som gav anledning til megen debat, argumenterede forfatteren, lægen John Rock⁷, som arbejdede sammen med Pincus, for at den katolske Kirke burde ændre holdning i spørgsmålet om befolkningskontrol. Hans argumenter mødte sympati hos ny-moralisterne og koncilsfædre fra det progressive mindretal, som forkastede Kirkens lære om, at brugen af antikonception er en alvorlig synd, og i stedet talte for, at Kirken skulle acceptere pillen. På koncilet udspillede der sig nu inden for murene et afgørende slag mellem de progressive og traditionelle mindretal, som ud over pillen også kom til at dreje sig om ægteskabets formål. Det var selve grundlaget for den naturlige morallov, der var til debat.

Den tale, der vakte størst opstandelse, blev holdt af kardinal Leo Suenens, ærkebiskop af Bruxelles, den 29. oktober 1964, som under debatten om fødselskontrol leverede denne fyndige kommentar: "Det kunne tænkes, at vi har lagt så stor vægt på Skriftens ord "Bliv frugtbare og talrige," at det andet gudsord "De to skal blive ét kød" derved er blevet overskygget. Lad os følge videnskabens fremskridt. Jeg bønfalder jer, brødre: Lad os undgå en ny Galilei-sag. Kirken har nok i denne ene."

Disse ord vakte indignation blandt de koncilsfædre, som forblev trofaste mod Kirkens lære. De var en torn i øjet på Paul 6., som besluttede at slette spørgsmålet om fødselskontrol fra *Gaudium et spes* og gemte diskussionen til den kommission, som Johannes 23. havde nedsat i 1963 efter råd fra kardinal Suenens. Efter langvarige diskussioner blev den pastorale konstitution *Gaudium et spes* godkendt den 7. december 1965 med 2.309 stemmer for og 75 imod. Kun paragrafferne 47 til 52 beskæftiger sig med ægteskab og familie og har således fået langt mindre plads end i det oprindelige udkast. Det mest overraskende ved *Gaudium et spes* er imidlertid fraværet af enhver redegørelse for den traditionelle rangorden gældende for ægteskabets to formål. I paragraf 48 nævnes det, at der ved ægtepagten skabes et *intima communitas vitae et amoris coniugalis*⁸ mellem ægtefællerne. Ægteskabets institution defineres derfor uden nogen reference til børn og kun som et intimt ægteskabeligt livs- og kærlighedsfællesskab. Hertil kommer, at den ægteskabelige kærlighed bliver diskuteret først (paragraf 49) og forplantningen herefter (paragraf 50).

Dokumentet undlod at bekræfte rangordningen mellem ægteskabets forskellige formål og er derfor som mange andre tekster et tvetydigt dokument, som lader muligheden stå åben for, at tingene kan vendes på hovedet. Yderligere kan to forskellige værdier logisk set ikke være helt jævnbyrdige. Kommer det til en konflikt mellem dem, må en af dem nødvendigvis få den højeste prioritet. Flertallet af koncilsfædrene stemte for dokumentet under den stiltiende forudsætning, at ægteskabets primære formål ifølge dets natur er forplantning. De progressive fædre havde derimod den opfattelse, at det at fremstille de to formål som ligestillede måtte betyde, at forplantningen så ikke var det primære formål. Det var denne fortolkning, som kom til at dominere i den efterkonciliære periode.

Det 2. Vatikanconcil blev afsluttet den 8. december 1965. Imidlertid fortsatte kommissionen vedrørende befolkningskontrol, som Johannes 23. havde nedsat, og hvis eksistens Paul 6. siden havde bekræftet, sit arbejde. I slutningen af juni 1966 forelagde den paven sine konklusioner. I offentligheden var det en udbredt antagelse, at Paul 6. havde ændret Kirkens traditionelle lære efter pres fra den feministiske bevægelse. Så godt som alle vegne blev familieplanlægning fremstillet som en nødvendighed i den moderne verden og p-pillen som et middel til at "frigøre" kvinderne. Mellem 1966 og 1968 syntes Paul 6. vaklende over for at skulle tage en smertelig og stærkt kontroversiel beslutning. Endelig, den 25. juli 1968, udsendte

⁷ Amerikansk katolsk læge, som sammen med sin kollega Gregory Pincus udviklede den første udgave af p-pillen, som blev godkendt af de amerikanske sundhedsmyndigheder i 1957. Deres forskning blev finansieret af Margaret Sangers organisation *Birth Control Federation*, senere *Planned Parenthood*. John Rock førte i årene efter en energisk kampagne for at få den katolske Kirkes accept af pillen - bl.a. med bogen: *The Time Has Come: A Catholic Doctor's Proposals to End the Battle over Birth Control*. Efter pave Paul 6.'s rundskrivelse *Humanae vitae* i 1968 måtte han dybt skuffet indse, at slaget var tabt.

⁸ et intimt ægteskabeligt livs- og kærlighedsfællesskab

paven rundskrivelsen *Humanae vitae*. I dette dokument bekræftede han – stik mod anbefalingerne fra et flertal af eksperterne – fordømmelsen af kunstig prævention.

Nogle få dage senere, den 30. juli 1968, bragte New York Times under overskriften "Mod pave Pauls rundskrivelse" en appel underskrevet af over 200 teologer, som opfordrede katolikker til ikke at adlyde Paul 6.'s rundskrivelse. Hovedmanden bag dette initiativ var en teolog ved Catholic University of America, Don Charles Curran, som havde været elev af pater Häring.

En gruppe fremtrædende koncilsfædre, som var modstandere af Paul 6.'s rundskrivelse, heriblandt kardinalerne Suenens, Alfrink, Heenan, Döpfner og König, mødtes i den tyske by Essen for at koordinere deres modstand mod *Humanae vitae*. Den 9. september 1968, på *Katholikentag*, blev der med overvældende flertal vedtaget en resolution med krav om, at rundskrivelsen skulle revideres. Noget sådant var aldrig før forekommet i Kirkens lange og smertefulde historie. Det usædvanlige i denne situation var, at den åbenlyse uenighed med paven og med Kirkens traditionelle lære ikke alene kom fra teologer og præster, men endda fra enkelte bispekonferencer, inklusive den belgiske med kardinal Leo Suenens i spidsen og den tyske under forsæde af kardinal Julius August Döpfner.

De seneste måneders kontroversielle udtalelser fra de tyske biskopper har deres rod i denne begivenhed.

Paul 6. var dybt berørt over denne uenighed, eftersom den kom fra nogle af de mennesker, som havde været hans nærmeste medarbejdere under koncilet. I de sidste 10 år af sit liv efter *Humanae vitae* udsendte han ikke flere rundskrivelser – efter at have udsendt syv mellem 1964 og 1968. Vatikanet modsatte sig ikke kulturrevolutionen i 1968, men gik i stedet på kompromis med den. Det var især præster fra det nordlige Europa, som var involveret i 1968-protesterne, først og fremmest dem, som havde nær kontakt med universitetsverdenen. Det samfundsvidenskabelige fakultet ved universitetet i Trento er i så henseende et godt eksempel.

Som en følge heraf fulgte den efterkonciliære periode ikke *Humanae vitae*'s lære, men valgte at lytte til kardinal Suenens og de kontroversielle teologer.

Pater Härings og hans elevs synspunkter kom til at dominere på universiteter og præsteseminarier. Endnu i dag betragtes han som den moderne moralteologis fader. Ny-moralisterne hævdede, at det var nødvendigt at bevæge sig fra en moralforståelse baseret på biologiske og fysiske kendsgerninger til en åben evolutionær etik. De erstattede den naturlige morallovs objektivitet med udfoldelsen af "personens" vilje i et rent situationsetisk univers. Med udgangspunkt i, at seksualdriften udgør en integrerende del af den menneskelige person, hævdede de, at seksualiteten burde defineres som et primært element i den personlige udvikling og citerede *Gaudium et spes* (24) som støtte for det synspunkt, at mennesket kun kan finde sig selv fuldt ud i relationen til medmennesket.

Johannes Paul 2.'s rundskrivelse *Veritatis splendor* bekræftede eksistensen af den naturlige morallov og af moralske absolutter. Men i praksis var det stadig situationsetikken og den etik, der så det etiske valg som et spørgsmål om at vælge det mindste af to onder, som var gået af med sejren. Pavelige erklæringer blev ikke adlydt, og den dag i dag bruger katolske ægtepar i vid udstrækning prævention og støttes heri af skriftefædre, moralteologer, biskopper og endog bispekonferencer. I kølvandet på prævention er abort, samliv uden for ægteskabet og homoseksualitet blevet almindeligt accepteret blandt katolikker. Alt dette blev ofte retfærdiggjort af teologer og biskopper ud fra det synspunkt, at der er behov for en ny tidssvarende og fleksibel pastoral tilgang. Selv den ekstraordinære bispesynode om familien, som fandt sted i 2014, forekom venligt stemt over for kardinal Kaspers argumentation, der gik ud på, at læren bør tilpasses den herskende seksualmoral blandt kristne, snarere end at de pågældendes adfærd bør bringes i overensstemmelse med Guds uforanderlige, naturgivne lov.

Dette er følgerne af en moralrelativisme, som går langt tilbage i tiden, og hvis oprindelse man ikke bør glemme.

Hvis ægteskabets primære formål ikke er at sætte børn i verden, finder ægteskabet sit mest ophøjede udtryk i kærligheden mellem ægtefællerne. Men denne kærlighed har sin oprindelse i en viljesakt, og i så fald er det viljen, der afgør, hvad formålet er. Hvis moralen ikke er rodfæstet i naturen, men i personen, så er forholdet mellem ægtefællerne vigtigere end, hvad der objektivt set er til familiens bedste. Og hvis man hævder, at det gensidige forhold har forrang, er det uundgåeligt, at dette princip vil blive udstrakt til også at gælde uægteskabelige herunder homoseksuelle forhold.

De oprindelige udkast til det 2. Vatikankoncil, som man så uklogt skrinlagde, minder os om, at ægteskab og familie ikke er foranderlige størrelser. De er naturgivne kendsgerninger styret af uforanderlige love. Det betyder, at ethvert forsøg på at ødelægge dem er dømt til at mislykkes, fordi ethvert menneske, som fødes, og enhver ny generation, som vokser op, i sig bærer behovet for at have en familie. Og jo dybere krisen i samfundet er, jo større bliver behovet.

Historikeren Alberto Melloni er konsekvent, når han for nylig i en artikel med overskriften *Amore senza fine. Amore senza fini* (Kærlighed uden ende. Kærlighed uden formål.) retter et voldsomt angreb mod familien. Melloni er den mest fremtrædende repræsentant for Bologna-skolen⁹ og som sådan Giuseppe Alberigos efterfølger. Hvis man skulle imødegå dette angreb, ville det kræve, at man havde mod til at tage hul på en debat om 2. Vatikankoncil eller i hvert fald diskutere visse dokumenter begyndende med *Gaudium et spes* og i den forbindelse skelne mellem, hvad der er pastoralt, og hvad der er forpligtende lære, hvad der er i overensstemmelse med traditionen, og hvad der gør krav på at være en fornyelse, hvad der står til troende, og hvad der kan forkastes. Fremskridt består også i, at man tager fortiden op til fornyet kritisk overvejelse.

Synoden

Vi kan ikke se bort fra, at et opgør er undervejs. Kardinaler, biskopper, præster, lægfolk, intellektuelle og almindelige troende bør tage ansvar og vidne om troen. I dag kan og bør man vidne om sandheden i Kristi evangelium – ikke blot i fjerne egne af verden, hvor en voldsom forfølgelse af kristne er brudt ud, men også i vor del af verden, helt ind i synoden, hvor det ikke er de kristnes fysiske liv, der bliver angrebet, men Jesu Kristi levende ord, som er kilden til liv både i samfundet og i Kirken.

Synoden har ikke til formål at beskæftige sig med teologiske spørgsmål, men med et moralsk spørgsmål, som vedrører mange kristnes daglige tilværelse. Hvilke forventninger har vi som katolikker til denne synode? Vi forventer, at synoden skal gøre en ende på forvirringen. Det kan den gøre ved at sætte fornyet fokus på begreberne godt og ondt, begreber, som er blevet fordunklet i de troende bevidsthed.

Det er vigtigt med sikkerhed at vide, hvad der er rigtigt og forkert, hvad man kan og ikke kan tillade sig at gøre, hvilke former for adfærd der er de rette, og hvilke der er misforståede.

Vi forventer at blive mindet om den katolske morallæres forskrifter på en sådan måde, at de kan blive bestemmende for vores adfærd. Vi forventer, at fejltagelser vil blive fordømt, og at deres katastrofale følger for sjælene og for samfundet vil blive belyst. Det er nødvendigt at forklare, at skilsmisse ikke er tilladelig, at skilsmisse har ødelæggende konsekvenser for familien, og fremfor alt fører til sjælens fortabelse. Det er nødvendigt at minde om, at det ikke er tilladt for fraskilte ægtepar at modtage Kirkens sakramenter, så længe den oprindelige årsag til deres syndige situation består.

At påvise, hvad der er forkert, er en hjælp til at kaste lys over sandheden. Jo mere vi tager afstand fra det onde, jo mere kommer vi til at elske det gode. Hvad dette gode er, kan vi anskueliggøre ved at tale om jomfruelighed, kyskhed og afholdenhed.

En familiesynode, som angriber den naturlige morallov, som ser bort fra ægteskabets primære formål, som fortier synden, og som ikke fremhæver værdien af kyskhed både i og uden for ægteskabet, er dømt til at blive en pastoral fiasko. Fremfor alt risikerer den at fornægte det principielle grundlag for katolsk morallære.

⁹ Bologna-skolen: En retning inden for italiensk historieforskning med særligt fokus på 2. Vatikankoncil. Er især kendt for sin tese om, at koncilet betød et reelt brud med Kirkens traditionelle lære, således at det giver mening at skelne mellem en hhv. før- og efterkonciliær periode. Denne tese er blevet stærkt kritiseret af bl. andre Vatikanets chef-historiker kardinal Walter Brandmüller, den italienske historiker Roberto de Mattei (denne artikels forfatter) og pave Benedikt 16., som fastholder, at der er en klar kontinuitet mellem Kirkens traditionelle lære og det 2. Vatikan-koncils dokumenter.